

Могуће је да САД и остале чланице „квинте” дозволе нове провокације како би искључиле могућност било каквих преговора.

Бивши амерички дипломата и регионални представник УН за север Косова Џерард Галучи у чланцима који се баве Косовом скоро годину дана упозорава да би интеграција севера Косова могла да се догоди насилним путем. После бомбашког напада у Косовској Митровици Галучи је оптужио Американце да доприносе порасту тензија и да су чак спремни да прихвате и насилан исход.

На питање „Политике” како је дошао до тог сазнања, Галучи подсећа да америчка влада сматра да је суверено право косовске владе да прошири своју власт на целој територији, укључујући и север. „Али недавне изјаве америчких амбасадора у Приштини и Савету безбедности УН иду изван уобичајене дипломатске подршке. Они дају 'зелено светло' косовским институцијама и албанским екстремистима да предузму једнострану акцију на северу, чији би једини ефекат био изазивање нестабилности и присиљавање Срба на северу да се 'предају' Приштини или напусте ту територију”, каже Галучи.

Да ли та опасност још увек постоји?

Могуће је да ће САД и остале чланице „квинте” (Велика Британија, Француска, Италија, Немачка) дозволити нове провокације како би унапред искључиле могућност било каквих преговора. Тако да могу да кажем: да, опасност још постоји!

Када се данас говори о решавању статуса, да ли се заправо говори о статусу севера Косова?

Суштински, да. Мада још има важних питања, попут оног како да се примени Ахтисаријев

план јужно од Ибра. Фејтов МЦК (Међународна цивилна канцеларија) није показао интерес да увери Србе да су им дозвољене везе са Србијом, а уз то прилично манипулише локалним самоуправама у српским енклавама јужно од Ибра. Али, у суштини, борба око Косова постаје борба око тога ко ће добити север. Срби на северу су задржали контролу на терену, тако да Београдима фактичку контролу. Приштина још увек само жели контролу и због тога настоји да тамо пошаље своје институције, званичнике, специјалце и „повратнике”.

Написали сте да је подела као слон у соби: сви се претварају да не постоји док глуме како траже друго решење. Постоји ли боље решење за Косово?

Много је „мастила потрошено” због овог питања, а одговор би могао бити једноставан: дозволити Србима у четири општине на северу (укључујући и северну Митровицу) да остану аутономна регија у оквиру садашњих граница Косова и да функционишу као део Србије. Тај статус би био гарантован Резолуцијом 1244 (или неком новом уколико би могла да буде усаглашена). Локалне институције и законикоји би се примењивали формално би били под међународним кишобраном, а међународне институције би служиле као мост ка остатку Косова. Наравно, лакше је рећи него постићи такав договор. Али подела на Ибру је једно од решења. Свако може да научи да живи са њом или сконча борећи се против ње. А живети је боље.

Чини ли вам се да су државе које подржавају независност Косова спремне на било какав компромис?

Постоји подела унутар земља чланица ЕУ које су већ признале независност Косова, као и међу оних пет држава које још увек одбијају да то учине. Неке од тих земаља су вероватно спремније на компромис од других. До сада, међу чланицама „квинте”, САД и Велика Британија су главни тврдолинијаши и против су компромиса са Француском и Италијом, које су сумњичаве у погледу насилног решавања питања севера. Плашим се да би тврдолинијаши могли да прибегну другој рунди притисака, укључујући и оне на терену, пре него што изгубе контролу на политичком плану. Сматрам да је узнемирујуће што за многе људе у Приштини чињеница да Срби на северу одолевају независности захваљујући мешању Београда или негативном утицају радикалних лидера – представља опсесивну идеју. Ти људи верују, као што су веровали и они у марту 2008. године, да би примена бруталне силе или можда неколико хапшења разбили ову ситуацију и помогли Србима да прихвате предности „новог Косова”. То једноставно није тачно. И Албанци то знају, али са захвалношћу користе сваку помоћ коју год могу да добију.

Шта по вашем мишљењу може да буде компромисна формула?

Поред компромиса о северу, то би био и договор да се остави по страни питање коначног статуса. Свака страна може да тврди оно што жели док ради на решавању неопходних практичних проблема како би се обезбедило потпуно и дословно спровођење Ахтисаријевог плана јужно од Ибра. То остаје добар план тамо где Срби немају избора него да прихвате реално окружење и уколико постоји јака међународна посвећеност да се осигура фер примена. Заузврат, од Београда се не би тражило признањенезависности Косова и зауставило би се његово прихватање у међународне институције.

Верујете ли да истинских преговора може бити и да ли ће се разговарати о било чему осим о техничким проблемима?

Разговори о техничким питањима могли би бити најбољи начин да се уђе у преговоре. Ако би се могла расправити практична питања као што су судови, полиција, телефонија, електрична енергија и сл., онда би било лакше сложити се око политичког оквира који сам малопре предложио. Али могући добитак у наредној години не би био само евентуални договор око ових ствари него и померање са мртве тачке замрзнутог конфликта, као и спречавање насиља које би водило потпуној подели или протеривању на етничкој основи. Кључ би могла да буде спремност Обамине администрације да покуша да постигне исту врсту међународног консензуса, укључујући и договор са Русијом, какав имају о питању као што су Иран и Северна Кореја.

(Политика)